

Miten tunnistaa päihtymystä?

Huoli opiskelijan päihteidenkäytöstä herää usein ulkoisessa olemuksessa tai käytöksessä tapahtuneiden muutosten perusteella. Päihteidenkäyttö voi näkyä myös muutoksina opintoihin sitoutumisessa kuten lisääntyneinä poissaoloina, opintojen viivästymisenä tai muutoksina opiskelijan sosiaalisessa elämässä.

Päihteidenkäytön aiheuttamia ulkoisia muutoksia voivat olla esimerkiksi itsestään huolehtimisen väheneminen, alkoholin tai kannabiksen haju sekä muutokset silmissä (pupillien muutokset, punoittavat silmät tai tavallisuudesta poikkeava katse), kiihtynyt pulssi, hidastuneet liikkeet, neulanpistojen jäljet kehossa tai sekavuus, tokkuraisuus, levottomuus ja muu aiempaan verrattuna epätavallinen käytös.

Itse tilanteessa tärkeintä on havaita opiskelijan päihtymystila ja puuttua asiaan – alkuvaiheen puuttumisessa ei tarvitse tietää, mitä päihdettä opiskelija on käyttänyt.

Yleisimmät päihteet

Alkoholi on Suomen käytetyin päihde. Huumeista kannabistuotteiden käyttö on yleisintä. Myös muiden aineiden osalta kokeilut ovat yleistyneet, esimerkiksi stimulanttien (ekstaasi, kokaiini, amfetamiini ja sen johdannaiset) käyttö on lisääntynyt. Huumeiden viihdekäytön myötä myös riskikäyttö lisääntyy. Huumeisiin liittyvät asenteet ovat muuttuneet aiempaa sallivammiksi, erityisesti nuorten aikuisten kohdalla. Kannabiksen käyttöä normalisoivaa puhetta esiintyy aiempaa enemmän. Alkoholin rinnalle yleiseksi päihdeeksi ovat vakiintuneet lääkkeet kuten esim. Ksalol. Alfa-PvP:n käyttö on myös yleistynyt syksystä 2023 lähtien.

Opioideista buprenorfiinia ja muita lääkeopioideja (tramadoli, fentanyl, oksikodoni) käytetään yleisemmin heroiinin sijasta. Myös uni- ja rauhoittavia lääkkeitä väärinkäytetään päihdyttäviin tarkoituksiin ja päihteiden vaikutusten lieventämiseen tai tehostamiseen. Ilmiönä on noussut myös ADHD-lääkkeiden väärinkäyttö ja kauppaaminen päihtymystarkoitukseen. Keskeistä suomalaisessa päihdekulttuurissa on huumausaineiden ja alkoholin sekakäyttö.

Nikotiinituotteista päivittäinen sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt toisella asteella. Nikotiinipusseja käyttää ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista 11% ja lukiolaisista n. 2%.

Lähteet:

Rönkä Sanna & Markkula Jaana (toim.), 2020, Huumetilanne Suomessa 2020, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Raportti : 2020_013, WWW-dokumentti osoitteessa:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-576-6>

Perkiö Elina & Nurmiraanta Johanna, 2024, Huumeilmiöt Pirkanmaalla 2024 – sosiaalinen raportti, Pirkanmaan hyvinvointialue, PDF-dokumentti (472 kt) osoitteessa:

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpirha.cloudnc.fi%2Fdownload%2Fname%2F%257Bcc50b01a-54e7-4037-9946-979acffd225a%257D%2F52218&psig=AOvVaw0HHWJaOktDw2dwCAug_1K-&ust=1734179093002000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAQQn5wMahcKEwiI95PY3qSKAxUAAAAAHQAAAAQBA

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023

A-klinikkasäätiön verkkosivusto osoitteessa: www.paihdelinkki.fi